

STEP UP!
CAMPAIGN.

Šta je seksualno nasilje?

Seksualno nasilje je bilo koji seksualni čin ili pokušaj ostvarivanja čina seksualne prirode izvršen nad drugom osobom bez njenog slobodnog pristanka. Delo seksualnog nasilja može da bude počinjeno bez obzira na odnos koji postoji između počinioca i žrtve, u bilo kom okruženju, uključujući, ali ne isključivo, kućno okruženje ili posao.¹ U osnovi, seksualno nasilje je kada neko prekorači tvoje seksualne granice bez tvoje dozvole. Kada je u pitanju seksualno nasilje, tu nije reč o požudi ili seksu – reč je o kontroli i moći jedne osobe nad drugom.

Šta je pristanak?

Pristanak je **dobrovoljna, potvrdna i neprekidna** saglasnost za učestvovanje u **određenoj** seksualnoj aktivnosti. Pristanak ne sme da bude dat pod prinudom, ili pritiskom. Pristanak je **reverzibilan**; svako može da se predomisli u vezi sa onim što želi da radi, u bilo kom trenutku. Potvrdni pristanak na seksualnu aktivnost je uvek neophodan, čak i kad je neko u braku, u vezi ili je ranije učestvovao u seksualnim aktivnostima sa istim partnerom.

Starosna granica za pristanak je 14 do 15 godina u većem delu Evrope. Učestvovanje u seksualnim aktivnostima sa decom mlađom od 14 godina se nikada ne smatra saglasnim.

Funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

STEP UP!
CAMPAIGN.

ZAŠTO JE PRISTANAK VAŽAN?

Seksualno nasilje pogađa 1 od 10 žena u Evropi starosti iznad 15 godina. Seksualno nasilje može da ostavi duboke emocionalne i psihološke posledice, ali, na žalost, prilično mali broj slučajeva bude prijavljen.² Mnogima je neprijatno da prijave seksualno nasilje, jer se plaše da će biti društveno obeleženi ili da taj slučaj neće biti shvaćen ozbiljno. Mediji su skloni veličanju seksualnog nasilja, a edukacije u školama na temu seksualnog nasilja obično ili ima veoma malo ili je ni nema. Seksualno nasilje ne bi trebalo da bude smatrano sramnim ili da bude normalizovano.

Seks bi trebalo da bude pozitivna, entuzijastična stvar – kao i pristanak. Nikada ne bi trebalo da se osećaš kao da moraš da učestvuješ u seksualnoj aktivnosti, čak iako ti se čini da sve tvoje vršnjakinje to rade. Seks u medijima često deluje glamurozno i seksi – ali, to nije uvek tako. Popularna kultura može da prikaže škodljive rodne uloge, dok seks nema strogo određena pravila. Uvek imaš pravo da kontrolišeš svoje telo i sklonosti. O seksu može da se razgovara, i može da se dogodi da ti nešto bude nelagodno ili ti deluje ponižavajuće. Svi koji u njemu učestvuju bi trebalo da se osećaju

slobodnim da kažu „da“ ili „ne“ i da budu u mogućnosti da se u bilo kom trenutku predomisle. Ako je seks pozitivan i dobrovoljan, svi koji u njemu učestvuju imaju osećaj da su njihova tela, emocije i zadovoljstvo cenjeni i važni, bez obzira na bilo šta.

Evropski instrumenti za rešavanje problema seksualnog nasilja³:

ISTANBULSKA KONVENCIJA

Istanbulska konvencija je kraći naziv za **Konvenciju Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici**. Istanbulska konvencija zahteva od evropskih zemalja koje su se pridružile Konvenciji da kriminalizuju seksualno nasilje svih oblika. Istanbulska konvencija zahteva sprečavanje, istraživanje i kažnjavanje za dela seksualnog nasilja, kao i podršku žrtvama seksualnog nasilja. Evropske države se takođe moraju postarati da se kultura, religija i tzv. „časť“ ne smatraju opravdanjem za vršenje dela seksualnog nasilja.

Istanbulska konvencija ističe da pristup pravdi ne bi trebalo da bude ograničen rodним stereotipima i mitovima o seksualnosti. Žrtve seksualnog nasilja mogu reagovati na različite načine, i njihove re-

akcije ne bi trebalo da ih ograničavaju u njihovom pristupu pravdi. Seksualno nasilje može da se dogodi između partnera i supružnika, i često je pod uticajem moći i kontrole. Prema Istanbulskoj konvenciji, ne postoji vrsta intimne veze između počinioca i žrtve, bivše ili sadašnje, koja opravdava seksualno nasilje.

KLJUČNI RESURSI I INFORMACIJE ZA SRBIJU

Republiku Srbiju tek očekuje promena zakonske definicije krivičnog dela silovanje kako bi se uskladila sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava uspostavljenom još 2003. godine u slučaju M.C. protiv Bugarske, a po kojoj **nepostojanje pristanka** na seksualnu radnju mora predstavljati osnovni element definicije ovog krivičnog dela. Trenutni slučaj u našem krivičnom zakonodavstvu jeste da je za postojanje krivičnog dela silovanje potrebno da postoji prinuda, sila ili pretnja, dok bi izmene podrazumevale da je za postojanje krivičnog dela silovanje dovoljno samo da je reč o nedobrovoljnom odnosu. **Kažnjavanje svake seksualne radnje bez PRISTANKA standard je Evropskog suda za ljudska prava, a postavlja ga i Konvencija Saveta Evrope protiv nasilja prema ženama (član 36), koju je Srbija ratifikovala 2013. godine.**

Stav zakona

Krivični zakonik Republike Srbije (“Sl. glasnik RS” br. 94/2016 i 35/2019)

KRIVIČNA DELA PROTIV POLNE SLOBODE:

Član 178 – Silovanje, Član 179 – Obljuba nad nemoćnim licem, Član 180 – Obljuba sa detetom, Član 181 – Obljuba zloupotrebom položaja, Član 182 – Nedoželjena polne radnje, Član 182a – Polno uznemiravanje, Član 183 i 184 – Prostitucija i posredovanje u vršenju prostitucije, Član 185 – Pornografija, Član 185a – Navođenje deteta na prisustvovanje polnim radnjama, 185b – Iskorišćavanje računarske mreže ili komunikacije drugim tehničkim sredstvima za izvršenje krivičnih dela protiv polne slobode prema maloletnom licu.

Član 187a Prinudno zaključenje braka.

SOS služba Kraljevo – besplatni pozivi na broj:

☎ 0800 35 00 36

🌐 www.fenomena.org

📘 @mocpromene

📘 @FenomenaKraljevo

1 Primeri seksualnog nasilja obuhvataju, ali nisu ograničeni na seksualni napad, silovanje, silovanje u braku, seksualno uznemiravanje, uhođenje i deljenje seksualno eksplicitnih fotografija ili snimaka

2 Samo 13% žrtava prijavi slučaj policiji, prema https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf

3 Konvencija je evropska pravna norma i instrument, ali je nisu ratifikovale sve evropske države, i ne mora da odražava realnost stanja u državama koje su je potpisale i ratifikovale. Postoji razlika između potpisivanja i ratifikacije Konvencije. Konvenciju su potpisale sve države članice Saveta Evrope, osim Azerbejdžana i Rusije. Istovremeno, postoji veći broj država koje su je potpisale, ali je još uvek nisu ratifikovale.